

Warszawa, dn. 10 stycznia 2005 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-456183-III/03/EP

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Pani
Izabela Jaruga - Nowacka
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

Uprzejmie informuję Panią Premier, że do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili się między innymi Inwalidzi Wojenni Środowisk Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych z wnioskiem o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z art. 19 i art. 32 Konstytucji RP przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.) w zakresie, w jakim zmieniają zaszeregowanie byłych więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych z kategorii „równorzędnej z działalnością kombatancą” na kategorię „osób będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego” .

Na podstawie ustawy z dnia 23 października 1975 r. o dalszym zwiększeniu świadczeń dla kombatantów więźniów obozów koncentracyjnych (Dz.U. Nr 34, poz. 186), więźniom obozów koncentracyjnych, jeżeli zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem w obozie przysługiwały świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin. Na mocy ustawy z dnia 26 maja 1982 r. o szczególnych uprawnieniach kombatantów (Dz.U. Nr 16, poz. 122) ustawa z dnia 23 października 1975 r. straciła moc, lecz dotychczasowe postanowienia odnośnie uprawnień więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych nie uległy zmianie.

Zmiana stanu prawnego, wprowadzona ustawą z dnia z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.), nie odbierała więźniom hitlerowskich obozów koncentracyjnych statusu „inwalidy wojennego” i związanych z tym statusem uprawnień, lecz w istocie doprowadziła do zmiany kwalifikacji ze względu na prowadzoną wcześniej działalność kombatancą. I tak więźniowie obozów koncentracyjnych, którzy znaleźli się w obozie koncentracyjnym jako osoby cywilne, np. wzięte podczas „łapanek”, zakwalifikowani zostali jako podlegający represjom wojennym. Ustawą z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz.U. Nr 181, poz. 1515), dokonano dalszych zmian w przepisach ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.) oraz ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach. Zgodnie z art. 7 tej ustawy książki inwalidów wojennych, wystawione przed dniem wejścia w życie tej ustawy tj. przed 15 listopada 2002 r., zachowały ważność przez okres dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy. Nowa książka inwalidy wojennego wydawana jest tym osobom, których inwalidztwo wojenne wynika z działań określonych w art. 6-8 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, natomiast osobom, których inwalidztwo wojenne wynika z represji określonych w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, wydawana jest legitymacja osoby represjonowanej.

Wymiana i różnicowanie dokumentów (legitymacja osoby represjonowanej i książka inwalidy wojennego) ma związek ze zmianą uprawnień do świadczeń. W wyniku ostatnio przeprowadzonych zmian ustawodawczych osoby represjonowane utraciły uprawnienia do ulgi w opłatach rejestracyjnych pojazdów samochodowych oraz zniżki w opłatach składek na ubezpieczenie obowiązkowe pojazdów samochodowych, natomiast członkowie rodzin osób represjonowanych prawo do bezpłatnych leków.

Jak utrzymują autorzy wystąpienia, we wszystkich hitlerowskich obozach koncentracyjnych istniały podziemne ruchy oporu, które przeprowadzały różne sabotaże, a uczestnictwo w takim ruchu oporu zagrożone było karą śmierci. Trudno zatem osoby, które przebywały w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady dzielić na tych, którzy wcześniej prowadzili działalność kombatancą i pozostałych, którzy takiej działalności nie prowadzili i uznawać takie osoby za podlegające represjom.

Powyższe zmiany spowodowały ogromne rozgoryczenie i poczucie krzywdy w środowisku byłych więźniów obozów koncentracyjnych, w szczególności odnoszące się do odebrania znacznej części spośród inwalidów poobozowych statusu „inwalidy wojennego”.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), przesyłam w załączeniu pismo zainteresowanych i uprzejmie proszę Panią Premier o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

zał. 1

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Otrzymuje do wiadomości:
Polski Związek
Byłych Więźniów Politycznych
Hitlerowskich Więzień i Obozów
Koncentracyjnych
Dachau - NATZWEILER
ul. Wiślicka 8
02-114 Warszawa - Rakowiec

DYREKTOR ZESPOŁU

/-/ mgr Lesław Nawacki